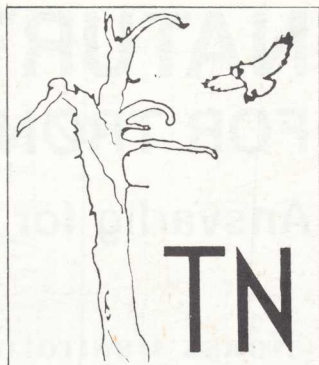

TRØNDERSK NATUR

NR.1 1985. 12. ÅRG.

NATURTIDSSKRIFT FOR TRØNDELAGSFYLKENE

Ansvarlig for utgivelsen:

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. NORD-TRØNDELAG
Postboks 28, 7035 Moholt

Postgiro 3 89 38 80

NORSK ORNITOLOGISK FORENING

AVD. SØR-TRØNDELAG

Postboks 139 — Postgiro 3103991
7001 Trondheim

INNHOLD

Størkersen, Ø.R.: Haukugle 1983/84 i Trøndelag. Og noe om dens biologi.....	4
Bangjord, G.: Ranheimsfjæra.....	9
Størkersen, Ø.R. og P.G.Thingstad: Atlasprosjektet i Trøndelag, situasjonsrapport før siste feltsesong.....	14
Sandvik, J.: Årsøya fuglestasjon. Rapport fra aktiviteten høsten 1984.....	18
FOTOHJØRNET.....	22
OPPROP.....	23
SMÅSTYKKER	
Havsflugh ved Titran, Frøya.....	24
Fuglekikking om vinteren.....	25
Nye hekkefunn av dverglo i Trøndelag.....	26
Registrering av hønsehauk.....	27
SISTE NYTT.....	29

Forside: I vinterdrakt har fjellrype-hannen (av og til også hunnen) en markert svart stripe mellom nebbet og øyet, dette mangler hos lirypa. Foto: P.G.Thingstad.

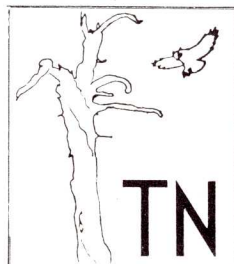
Redaksjon:

Jostein Sandvik (tlf. 07-513249) (red.)

Øystein R. Storkersen (tlf. 921520)

Jarle Steinkjer

Anne Marit Strøm

Adresse: Postboks 1719, Rosenborg
7001 Trondheim

Postgiro: 3 60 19 52

Abonnementkostnader 1985: Kr. 35.-

Trykk: Stjørdal Trykkeri A/S, 7500 Stjørdal

Nr. 1

April 1985

Opplag: 600

Nye trusler mot våtmarksområdene.

Etter Norges ratifisering av Ramsarkonvensjonen i 1974, og det internasjonale våtmarksåret i 1976, er det blitt fredet en rekke våtmarksområder i Norge. Flere av disse er av internasjonal betydning.

Egentlig skulle en tro at områdenes status var sikret ved en kongelig resolusjon, men erfaringene viser at dette er langt fra tilfelle:

- Norges bidrag til Ramsarkonvensjonen, Akersvika ved Hamar, ble like etter fredningen gjennomskåret av den nye traséen for E6.
- Grandefjæra på Ørlandet får nå Televerkets nye antenner til Ørland Radio som nærmeste nabo.
- Det foreligger planer om bygging av molo over Kråkvågsvaet i Ørland, i forbindelse med militære utbygginger i området.
- Garbergelva i Selbu blir trolig tatt ut av verneplan 3 for vassdrag, og overført til konsesjonbehandling, noe som sterkt truer Stråsjøen og Prestøyene.

Dette er noen eksempler på den behandling vernede våtmarksområder blir utsatt for. I tillegg ble viktige områder som Forra, Rinneleiret, Steinkjermyra (Snåsa), Sandfærhus (Stjørdal) og Løypmotjønna (Nærøy), utelatt i den nylig vedtatte våtmarksplan for Nord-Trøndelag (de to førstnevnte områdene blir muligens vernet i annen sammenheng).

Dette viser tydelig at kampen for å bevare våtmarksområdene må fortsette uavbrutt, og spesielt må vi være på vakt overfor nye inngrep i og i nærheten av viktige områder.

- red. -

FRIST FOR INNLEVERING AV STOFF TIL NR.2 ER 20.MAI.

HAUKUGLE 1983/84 I TRØNDELAG, OG NOE OM DENS BIOLOGI.

Øystein R. Størkersen

En av de store ornitologiske begivenheter i 1983 var masseforekomsten av haukugler over hele Skandinavia. Allerede på sensommeren fikk vi de første tegn på hva som skulle komme, da flere fuglestasjoner i Sør-Norge observerte haukugler i slutten av juli. Det skulle imidlertid gå ennå en måned før invasjonen ble merkbar de fleste steder i Norge. Det er ingen tvil om at denne invasjonen må regnes som en av de største gjennom tidene.

Materiale:

Observasjonene lagt til grunn i denne artikkelen stammer hovedsaklig ifra svar etter opprop i Trøndersk Natur. Foruten disse er det publisert flere observasjoner i lokale aviser, dessuten er det tatt opplysninger ifra fylkesrapporten. Følgende personer har bidratt med opplysninger: G.L.Aune; K.A.Aune; G.Bangjord; S.F.Barstow; S.Bretten; A.Espelian; J.O.Gjershaug; N.Kammen; I.Kirkvold; J.E.Kjøsnes; J.A.Krogstad; R.T.Kroglund; G.Lindberg; A.Lindgård; T.Nordvik; T.Rian; J.Sandvik; A.H.Smørvik; M.Stokke; S.A.Sæther; H.Sørhuus; I.J.Øien; T.R.Østerås; P.I.Værnesbranden og R.Wingan.

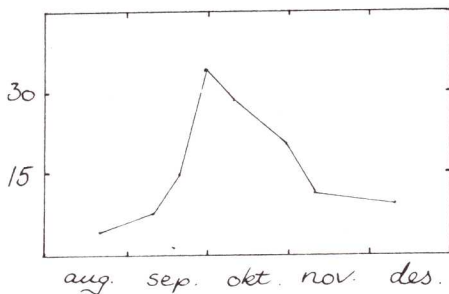

Fig.1.
Innrapporterte haukugler i Trøndelag høsten 1983, som vist ved 10-dagers perioder.

Haukuglen er ofte avhengig av svartspetten for å få egnede reiretre. Foto: S.F.Barstow.

Invasjonsforløpet i Trøndelag:

Første innrapporterte haukugle utenfor hekkeområdene kom ifra Stiklestad, Nord-Trøndelag 20 august. Så fulgte Kalvellsjøen på Dovre, Sør-Trøndelag nærmest etter den 24 august. Totalt ble det rapportert 4 observasjoner fra ultimo august. Tiltross for at arten er lett å oppdage er det rimelig å tro at de første fuglene kom noen dager tidligere enn hva vår første observasjon skulle antyde. Lokale undersøkelser andre steder i Norge viser også at invasjonen først fikk stort nok omfang til å bli registrert i slutten av august (Olsen 1984, Haga & Viker 1985). Fra og med september er det tydeligvis haukugler over alt i Trøndelag. En interessant observasjon fra Halten, Frøya den 18.9. var forøvrig første funn der ute (Lorentsen & Bangjord 1984). Totalt ble ca. 150 observasjoner innrapportert (fig.1&2) fra Nord- og Sør-Trøndelag i perioden august til desember 1983. Det er god grunn til å anta at flere av disse er dobbelt registrert, likevel skulle det kunne gi en pekepinn på invasjonsgraden.

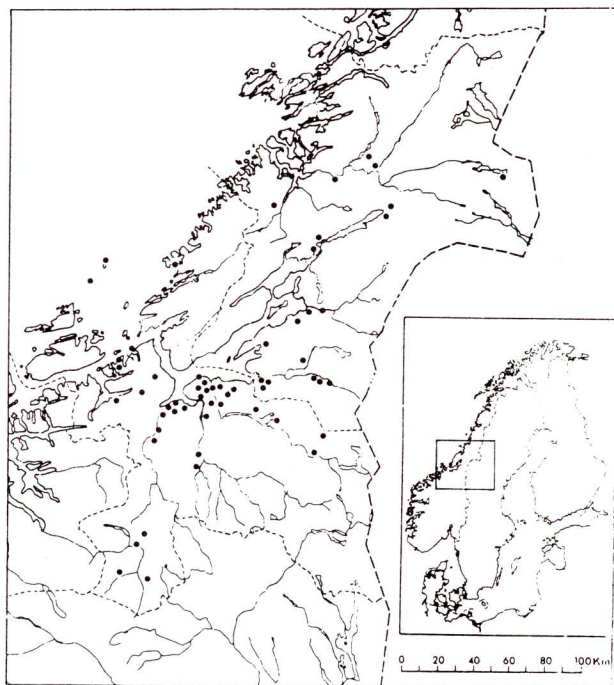

Fig.2.

Alle observasjoner av haukugle i Trøndelag høsten 1983, noen av prikkene kan representere flere funn.

Historikk og årsaker:

Det har vært foreslått mange teorier om årsaker og opprinnelse for disse invasjonene. Et entydig svar har en ikke blitt enig om, sannsynligvis er det en rekke faktorer som styrer forløpet. Det er grunn til å anta at uglene denne gang delvis eller helt har hatt sin opprinnelse fra Fennoskandia, i og med at arten hekket under gode forhold bl.a. i Sverige og Finland noen sesonger forut for invasjonen. Invasjonen fra de nevnte områdene ble sannsynligvis utløst av en kræsje i smågnagerbestanden koblet med en særdeles stor bestand av haukugler. Invasjonen ble sannsynligvis av en så stor størrelse at en må helt tilbake til 1914 for å finne noe lignende.

Detaljer i invasjonsforløpet tyder på at uglene har kommet rundt Bottniske viken og ikke over sjøen via Åland fra Finland. Bl.a. var det ingen observasjoner fra Hangø i Syd-Finland (Hirschfeld 1984). At invasjonen var stor tyder rapporter fra Europa på: I Storbritannia hadde de én observasjon på Shetland, noe som var deres ellefte funn gjennom tidene, hvorav det tredje siden 1958 (Rogers 1984). Vest-Tyskland fikk også en ugle, i Danmark derimot ble minst 20 observert. Forøvrig var invasjonen helt avgrenset til Skandinavia (van den Berg 1984).

I Sverige er det antydnet at minst 2000 individer var innblandet. Sammenligner en med invasjonen i Syd-Sverige i 1974/75 var det den gang i underkant av 100 ind. innblandet. Går en lengre tilbake ser en at invasjonene i 1881/82, 1898/99, 1914/15, 1928/29, 1930/31, 1942/43 og 1950/51 var større enn de vi opplevde i 1957/58, 1961/62, 1964/65 og 1971/72 (Mikkola 1983). Invasjonen i 1983/84 kan således taes som et tegn på at bestanden holder på å ta seg opp igjen.

Hekkefunn i Trøndelag:

Ikke uventet ble det gjort en rekke hekkefunn i Trøndelag. Særlig merkbart var dette i den sørlige del av dens naturlige hekkeutbredelse (Fig.3&4). Grovt sett kan en si at den normale hekkeutbredelsen i Trøndelag er i nord- og østlige deler av Nord-Trøndelag, alle hekkefunn våren 1984 utenfor dette området må derfor kunne kobles til den uvanlig store bestanden etter invasjonen høsten 1983. En viktig årsak til at uglene gikk til hekking var den gode smågnagerforekomsten i 1983/84 i deler av Trøndelag. Dette resulterte i mange vellykkede hekkinger, ialt ble ca. 20 hekkefunn innrapportert. Av ialt 8 kull var det ett snitt på 5.25 egg, hvorav det beste kullet var på hele 9 egg. Den normale kullstørrelsen ligger et sted mellom 4 og 8 egg, men kull på 10 til 13 egg er også blitt rapportert i Finland (Mikkola 1983).

Foreløpige rapporter fra Sør-Norge tyder på at få hekkefunn er gjort syd for indre deler av Østlandet.

Det er kjent at haukuglene har store hekketerritorier, Hagen & Barth (1950) fant 4 par på 200 km², som gir 50 km²/par. På bakgrunn av innrapporterte reirfunn våren 1984 synes det at tettheten kan være noe større etter en stor invasjon kombinert med gode gnagerforekomster. I områdene Trondheim, Klæbu og Malvik kommuner (av 300 km²) ble det funnet 10 reir, dvs. en tetthet på 30 km²/par.

Haukuglene er en kanadisk-eurosibirsk boreal art, som hekker hovedsaklig i barskog. Reiret plasseres gjerne ved åpninger som f.eks. hogstflater, noe som en tror estatter de opprinnelige hekkestedene ved myrkanter etc. Hekkestedet var opprinnelig i trebrekk og spettehull (svartspett), av 11 funn i Trøndelag våren 1984 var kun 4 i trebrekk mens 7 var i fuglekasser. Dette reflekterer både den store bestanden og mangelen på egnede reirtre i dagens skoger.

En spesiell tilpassning til hekking i åpne trebrekk etc. er det faktum at haukugleungene har lyst ansikt. Sammenligner en med perleugleungene som helst hekker i mørke spettehull/fuglekasser og er nattaktiv, ser en at perleugleungene har helt mørke ansikter med 2 lyse striper parallellt med nebbet. Disse stripene er til hjelp for foreldrene når de mater ungene i mørket (Mikkola 1983).

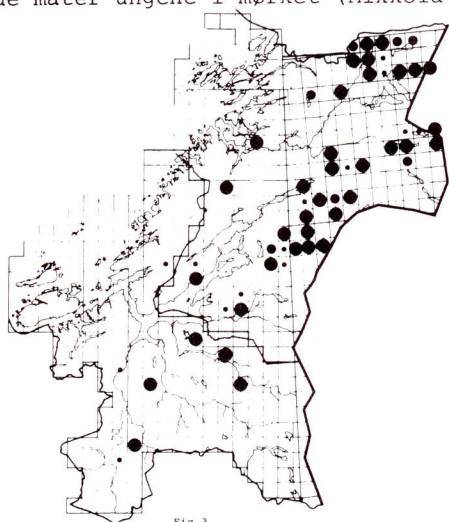

Fig. 3.

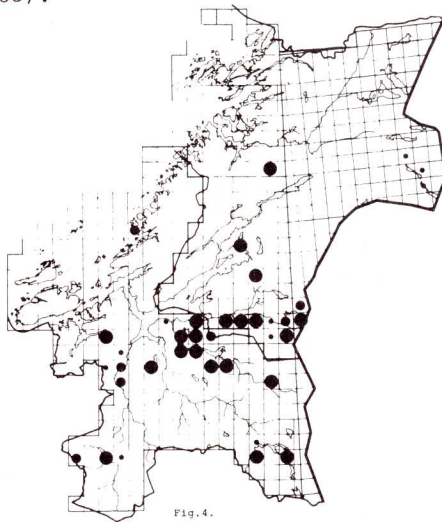

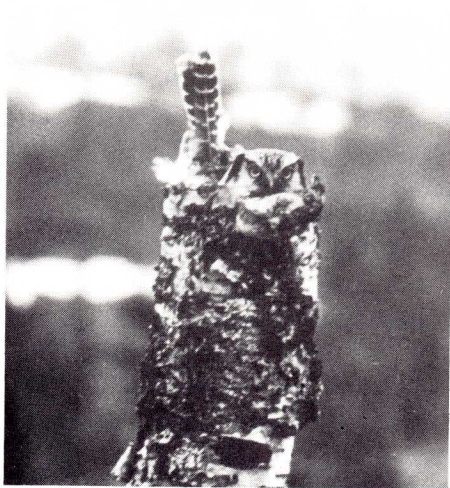
Fig. 4.

Fig. 3. viser alle hekkefunn av haukugle i atlasperioden 1977-1983.

Fig. 4. viser hekkefunn fra våren 1984. ● konstatert hekking,

● sannsynlig hekking, • observert i egnet hekkebiotop i hekketiden.

Se forøvrig teksten for nærmere omtale.

Typiske reirtre for haukugle, Stjørdal og Malvik 1984.

Foto: (t.v.)K.A.Aune og (t.h.)S.F.Barstow.

Haukugler 1984/85:

I de sørlige deler av Norge og Sverige mistet en snart de fleste haukuglene senhøsten 1983 og vinteren 1984. Derimot ble det et godt hekkeår i egnede hekkeområder i Trøndelag og bl.a. Midt-Sverige. I Trøndelag holdt bestanden seg godt iallefall til senhøsten 1984, pr. februar 1985 synes det fremdeles å være godt med haukugler i terrenget. Dog ikke i de mengder vi opplevde høsten 1983.

Litteratur:

Haga, A og Viker, M. 1984. Haukugleinvasjonen i Østfold 1983-1984.

Natur i Østfold 4:16-21.

Hagen, Y og Barth, E.K. 1950. Iakttagelser over haukuglen. Fauna 3:1-12.

Hirschfeld, E. 1984. Aktuelle observasjoner. Vår Fågelvärld 43:51-52.

Lorentsen, S-H og Bangjord, G. 1984. Fuglelivet i Frøya.

Mikkola, H. 1983. Owls of Europe.

Olsen, K. 1984. Haukugleinvasjonen i Vest-Agder. Piplerka 14:48-51.

Rogers, M.J. 1984. Report on rare birds in Great Britain in 1983.

British Birds 77:538.

van den Berg, A.B. 1984. Invasie van Sperweruil in westelijk Eoropa in herfst van 1983. Dutch Birding 6:23-24. ■

RANHEIMSFJÆRA

Georg Bangjord

Ranheimsfjæra ligger i Trondheim kommune mellom Grilstadfjæra og Hansbakken/Være. Den avgrenses med en odde mot Grilstadfjæra og en brygge mot Hansbakken. Utsrekningen er ca. 600 meter og ved lav-vann strekker fjæra seg ca. 60 meter utover fra strandlinjen på det lengste. Fjæra består av sand/mudder, tangbøvokste storsteiner, sagflis og små rullesteinspartier (Fig. 1). I vestre del av fjæra renner en bekk ut og i østre del en elv ("Lutelva" fra Ranheim Papirfabrikk). En stor sand og grusmark strekker seg opp langs begge sider av bekken i vestre del. Et høyt jord/sagflis platå strekker seg fra bekken i vest til elva i øst.

Fra høsten 1973 til og med 1979 ble det foretatt jevnlige tellinger i området, mens det i tidsrommet 1980-84 kun har vært tilfeldige besøk (Tabell 1).

Fjæra er av stor betydning for vadere, måker og ender under høsttrekket, da det observeres jevnlig store mengder og mange arter. Området har også betydning som hekkebiotop for terner, måker og vadere. Rødnebbterne, makrellterne, fiskemåke

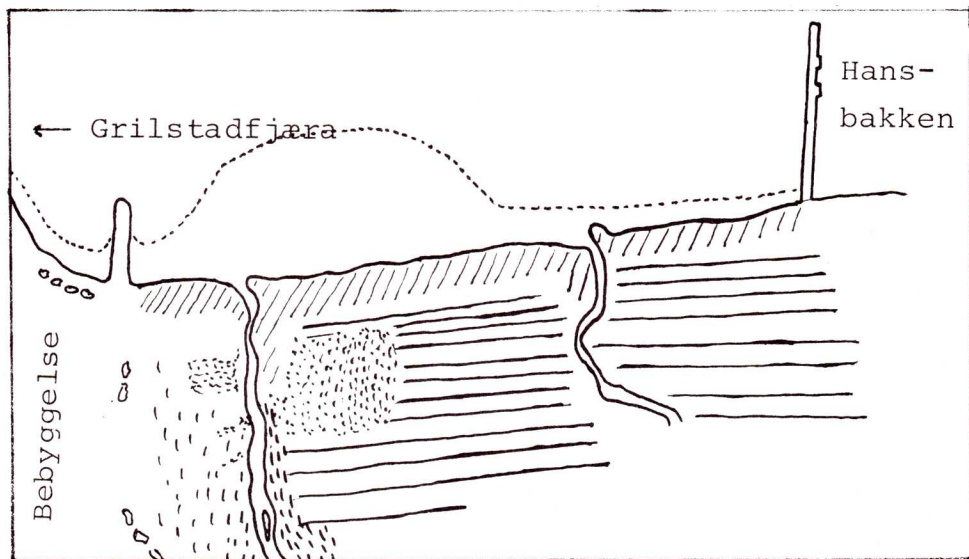

Fig. 1. Ranheimsfjæra. /// = Flismasser fra Ranheim papirfabrikk. ——— = Jord/flis platå. ····· = Mudder. : : : = Graseng. % % % = Trær. ····· = Fjærenivå.

Tabell 1. Fordelingen av tellingene i Ranheimsfjæra i perioden 1973-80. I tillegg var det 2 tellinger i 1981, ingen i 1982, 15 i 1983 og 10 i 1984.

År	Jan.	Feb.	Mars	April	Mai	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Des.	Tot.
1973	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	4	-	6
1974	-	1	3	-	1	-	16	12	2	2	1	1	39
1975	-	-	1	5	2	5	4	7	1	-	4	2	31
1976	2	-	1	1	7	4	1	4	6	2	-	-	28
1977	-	2	4	1	2	-	2	3	3	1	3	-	21
1978	-	3	7	6	4	1	3	5	4	5	1	-	39
1979	1	-	7	3	3	2	2	2	1	3	-	2	26
1980	1	2	-	-	-	1	-	4	3	1	-	-	12
Tot.	4	8	23	16	19	13	28	37	20	16	13	5	202

og sandlo hekker årvisst, i tillegg hekker sansynligvis også hettemåke og temminck-snipe hvert år. Spesielt må nevnes at det sommeren 1984 hekket to par dverglo i området (se egen omtale under småstykker i dette nummer). Dessuten myter både ærfugl, stokkand og kvinand ved fjæra. I vinterhalvåret fungerer området Ranheim/Grilstad som fjordens beste samleplass for fiskemåke og hettemåke. Da det enkelte vinterdager kan observeres opptil 70-80 fiskemåker og 100 hettemåker. Ellers er de fleste dykkendene som overvintrer i Trondheimsfjorden å finne i området i hele vinterhalvåret.

Totalt er det observert i overkant av 120 arter i Ranheimsfjæra (Tabell 2). Noen av de mer spesielle observasjonene er nevnt nedenfor, deriblant noen som er mottatt fra Normann Kammen (NKA) og Øystein R. Størkersen (ØRS). De skal ha en stor takk for å ha bidratt med verdifulle observasjoner.

Storlom: 1 ind. hadde tilhold i området Grilstadfjæra - Ranheim 15.-17.1.75.

Gulnebbloom: 1 ind. 3.1.76.

Toppdykker: 1 ind. ble sett flere ganger vinteren 75/76, den hadde for det meste tilhold i Grilstadfjæra. 1 ind. 1.10.83 (NKA) og 30.10.83.

Horndykker: 1 ind. 10.4.83

Gråstrupepykker: 1 ind. 13.10.84.

Sangsvane: 4 ad. og 2 juv. fløy over mot vest 18.1.75.

Gravand: Sen observasjon: 1 ind. 30.10.83.

Stokkand: Av store sommeransamlinger kan nevnes: 126 ♂♂ og 8 ♀♀ 16.6.84.

Krikkand: Opptrer svært vanlig på høsttrekket, med opptil 37 ind. 15.10.83.

Overvintring: 1 ♀ 7. og 26.12.83 og 21.1.84. 4 og 3 ind. 19.1. og 10.3.85.

Knekkand: 1 par 29.5.83.

Stjertand: 1 ind. (♀) 1.10. - 5.11.83.

Skjeand: 1 ♂ 12.6.83 (ØRS).

Prakterfugl: 1 ♂ 27.3.78.

Stellerand: 1 ♂ 25.12.83, 10.1.84, 16.12.84 og 15.3.85 (S.A.Sæter).

Dverlo: 2 par hekket sommeren 84.

Boltit: 1 ind. sansynligvis av denne art ble sett 21. og 23.8.74 (NKA).

Tundralo: Opptil 18 ind. 5.9. - 23.10.76, 2 ind. 5.8. - 27.9.78 og 9 ind. 8.9. - 9.10.83.

Sandløper: Opptil 16 ind. 29.7. - 2.8.74, 1 ind. 25.8.78 og 1 ind. 22.9.81 (ØRS)

Termincksnipe: 1 og 2 ind. 26.5. og 20.6.75, 1 og 2 ind. 20. og 24.8.77.,
1 ind. 10.-11.8.78, 1 par (hekking ?) 21.6.80. og 3 ind. 22.5.81.

Tundrasnipe: Sen observasjon: 1 ind. 14.10.80.

Myrsnipe: Opptreer regelmessig på høsttrekk, og en liten flokk overvintrer årlig.

Kvartbekkasin: 1 ind. 1.10.76.

Lappsøve: Opptreer uregelmessig på høsttrekk. Følgende observasjoner foreligger: 1 ind. 26. og 28.7.74, 4 ind. 29.7. og 5.8.74, 2 og 1 ind. 17. og 26.9.76, 2 ind. 30.7.78, 11 ind. 15.8.78 og 1 ind. 3.8.80.

Sotsnipe: 1 ind. 27.7.74.

Grønnstilk: 1 ind. 30.7.74.

Steinvender: 20 ind. 11.8.75 og 2 ind. 25.8.78.

Sildemåke: 1 ind. 6.10.78.

Grønlandsmåke: 1 ind. februar 78.

Polarmåke: 1 ind. (ungfugl) 18.8.78.

Krykkje: 17 ad. og 4 juv. 29.10.83 (ØRS) og 1 ad. og 1 juv. 30.10.83.

Mudderparti i den vestre delen av fjæra. Foto: G. Bangjord.

Tabell 2. Artsliste for Ranheimsfjæra, med angivelse av opptreden, forekomst og største observerte antall. Tegnforklaring: α - kommentarer i teksten. X - 1 til 3 observasjoner. O - overvintrer regelmessig. o - overvintrer uregelmessig. T - vanlig på trekk. t - sporadisk på trekk. S - vanlig i sommerhalvåret. s - sparsom i sommerhalvåret. H - hekking påvist. h - hekking sansynlig. + - opptrer enkeltvis eller i par. ++ - opptrer i småflokker. +++ - tallrik.

Lomfamilien				Lofamilien				
Smålom	OT	+	2	Dverglo	α	H	+	4
Storlom	α Xo	+	1	Sandlo		TSH	++	24
Gulneblom	α Xo	+	1	Boltit (Spp.)	α X	t	+	1
Lappedykkerfamilien				Heilo		t	+	9
Toppdykker	α o	+	1	Tundralo	α	T	++	18
Homdykker	α Xot	+	1	Vipe		Ts	++	23
Gråstruedykker	α Xot	+	1	Snipefamilien				
Skarvefamilien				Polarsnipe		t	+	5
Storskarv	Ots	++	8	Sandløper	α	t	+	16
Hegrefamilien				Dvergsnipe		T	++	31
Gråhegre	ots	++	9	Temmincksnipe	α	TSh	+	3
Andefamilien				Tundrasnipe	α	t	+	3
Sangsvane	α Xo	+	6	Fjæreplytt		o	++	42
Gravand	α TSH	++	8	Myrsnipe	α	OT	++	99
Brunnakke	T	+	8	Brushane		T	++	17
Krikkand	α OT	++	60+	Kvartbekkasin	α X	t	+	1
Stokkand	α OTS	++	134	Enkeltbekkasin		T	+	3
Stjertand	α X t	+	1	Lappspove	α	T	+	11
Knekkand	α X t	+	2	Småspove		T	+	5
Skjeand	α X t	+	1	Storspove		Ts	+	12
Toppand	Xot	+	1	Sotsnipe	α	t	+	1
Bergand	ot	+	14	Rødstilk		Ts	++	50+
Ærfugl	OTSH	+++	550	Gluttsnipe		T	+	3
Prakterfugl	α Xo	+	1	Grønnstilk	α X	ts	+	1
Stellerand	α o	+	1	Strandsnipe		ts	+(+)	6
Havelle	OT	++	27	Steinvender	α X	t	+	20
Svartand	OT	++	20	Jofamilien				
Sjørørre	OT	+	2	Tyvjo		ts	+	5
Kvinand	OTs	++	21	Måkefamilien				
Siland	OT	++	14	Hettemåke		OTSH	+++	484
Laksand	X t	+	1	Fiskemåke		OTSH	+++	275
Haukefamilien				Sildemåke		TS	++	36
Havørn	o	+	1	Gråmåke		OTS	+++	125+
Hønehauk	ot	+	1	Grønnlandsmåke	α Xo	+	+	1
Spurvehauk	ot	+	1	Polarmåke	α Xo	+	+	1
Kongeørn	Xo	+	1	Svartbak		OTS	+++	53
Falkefamilien				Krykkje	α	o	+	21
Dvergfalk	T	+	1	Ternefamilien				
Riksefamilien				Makrellterne		TSH	++	16+
Sothøne	X T	+	1	Rødnebbterne		TSH	++	10+
Tranefamilien				Alkefamilien				
Trane	X t	+	2	Lomvi		o	+	3
Tjeldfamilien				Alke		O	+	3
Tjeld	TSH	++	55	Teist		O	+	1

Duefamilien				Sangerfamilien			
Klippedue (bydue)	OTS	++	35	Tornsanger	TSH	+	2
Ringdue	Ts	+	2	Munk	X s	+	1
Tyrkerdue	ts	+	2	Gransanger	s	+	1
Seilerfamilien				Løvsanger	S	+	2
Tåmseiler	TS	++	20	Fluesnapperfamilien			
Lerkefamilien				Svarthvit fluesnapper	SH	+	1
Sanglerke	T	+	1	Meisefamilien			
Svalefamilien				Løvmeis	OTS	+	1
Sandsvale	Ts	+	5	Granmeis	Ot	+	1
Låvesvale	TS	++	14	Blåmeis	OTSh	+	3
Taksvale	TS	++	34	Kjøttmeis	OTSH	+	5
Erlefamilien				Kråkefamilien			
Trepiplerke	X t	+	1	Skjære	OTSH	++	7
Heipiplerke	T	++	100+	Kaie	OTs	++	20+
Skjærpilekre	X t	+	2	Kornkråke	OTs	++	100+
Gulerle	T	++	6	Kråke	OTSH	+++	2000+
Linerle	TSH	++	20	Stærfamilien			
Sidensvansfamilien				Stær	oTSH	+++	1000+
Sidensvans	Xo	++	80	Spurvefamilien			
Gjerdemettfamilien				Gråspurv	OTSH	+++	40+
Gjerdemettt	oT	+	3	Finkefamilien			
Jemspurvfamilien				Bokfink	Ts	+	2
Jemspurv	s	+	1	Bjørkefink	oT	++	10
Trostefamilien				Grønnfink	OTSh	++	75
Rødstrupe	ts	+	1	Grønnsisik	oTS	++	70+
Blåstrupe	T	+	4	Bergirisk	oT	+	2
Buskskvett	TSH	++	7	Gråsisik	OT	++	40
Steinskvett	T	+	3	Dompap	Ot	+	1
Svarttrost	t	+	1	Buskspurvefamilien			
Gråtrost	oTS	++	500+	Snøspurv	X t	+	1
Rødingetrost	Ts	++	3	Gulspurv	OTSH	++	41
				Sivspurv	T	+	6

Bekken i den vestre delen av fjæra. Foto: G. Bangjord.

ATLAS-PROSJEKTET I TRØNDELAG, SITUASJONSRAPPORT FØR SISTE FELTSESONG.

Ø. R. Størkersen og P. G. Thingstad

Med denne oversikten presenterer vi den siste statusrapporten for Atlas-prosjektet i Trøndelag. 1985 er den siste aktive feltsesongen for prosjektet, så nå gjelder det å samle alle gode krefter for å få en så god oversikt som mulig over trøndersk avifauna. Situasjonen etter feltsesongen i 1984 er presentert på Fig. 1 og i Tabell 1. Som en ser har det vært en radikal forbedring av dekningsgradene siden 1983, spesielt i Sør-Trøndelag. Dette skyldes en aktiv feltsesong blant flere av medlemmene, men også at vi har gått nøye gjennom alle innkomne opplysninger for å ajourføre dekningsgraden av de enkelte rutene. Vi har også forsøkt å få med opplysninger av tilfeldige hekkefunn som er komme inn til LRSK, men dette arbeidet er vi ennå ikke helt ferdige med.

Imidlertid, nå gjelder det å konsentrere feltaktivitetene om de blanke og dårlig undersøkte rutene (se Fig. 1). For Nord-Trøndelag sin del, der vi nå har justert sektorrutene i samsvar med de retningslinjer som ble benyttet til kartene i Atlas Florae Europaeae (det vil i praksis si at ingen rute får være smalere enn 8 km eller bredere enn 12 km), er de 50 aktuelle rutene vist på Fig. 2. Vi håper så snart som mulig å høre fra de av medlemmene som kan tenke seg å gjøre en feltinnsats i noen av disse rutene til sommeren. Som i fjor synes det å kunne bli muligheter for å få dekke de reelle reiseutgiftene fra de to fylkesforeningene. Som tidligere er vi selvsagt fortsatt også interessert i supplerende opplysninger fra de øvrige rutene.

For å gi noen nye eksempler på hvordan utbredelseskartene i dag ser ut, presenterer vi her de kjente hekkefunnene av hønsehauk, spurvehauk, musvåk, fjellvåk, tårnfalk og dvergfalk siden 1970 (Fig. 3a-f). Prosjekt hønsehauk har presentert en status i Vår Fuglefauna nr. 4, 1984, men som en her ser har mange av opplysningene, spesielt fra Nord-Trøndelag, ikke kommet med. Dette skyldes at vi ennå ikke har fått sendt inn til den sentrale Atlas-komiteén mange av de foreliggende opplysningene fra Nord-Trøndelag. Dette holder vi nå på å få rettet opp, slik at også den sentrale komiteén skal sitte inne med alle opplysninger før siste feltsesong. Det vil forøvrig ikke være aktuelt å framstille utbredelsen av alle sårbare arter så detaljert som på 10 x 10 km angivelser, dette gjelder bl.a. utsatte arter av rovfugler som setter mer spesielle krav til reirhabitatet.

Tabell 1. Utviklingen av Atlasprosjektet i Trøndelag i perioden 1980-1984. Antall undersøkte ruter innen de fire ulike dekningskategoriene samt total dekningsgrad er angitt. For Nord-Trøndelag gjøres det oppmerksom på at antall ruter ikke er i samsvar med figurene 1 & 3. Dette fordi de avsmalende sektorrutene er justert i samsvar med normene benyttet til utbredelseskartene i Atlas Florae Europaeae

	God ●	Middels ◐	Dårlig ◑	Blank	Dekningsgr.
Nord-Trøndelag: Totalt 280 ruter					
1980	74 (26.4%)	53 (18.9%)	26 (9.3%)	127 (45.5%)	153 (54.6%)
1981	105 (37.5%)	63 (22.5%)	32 (11.4%)	80 (28.6%)	200 (71.4%)
1982	113 (40.4%)	68 (24.3%)	30 (10.7%)	69 (24.6%)	211 (75.4%)
1983	116 (41.4%)	79 (28.2%)	25 (8.9%)	60 (21.4%)	220 (78.6%)
1984	142 (50.7%)	88 (31.4%)	17 (6.1%)	33 (11.8%)	247 (88.2%)
Sør-Trøndelag: Totalt 241 ruter					
1980	29 (12.0%)	58 (24.1%)	39 (16.2%)	115 (47.7%)	126 (52.3%)
1981	37 (15.4%)	74 (30.7%)	61 (25.3%)	69 (28.6%)	172 (71.4%)
1982	39 (16.2%)	90 (37.4%)	76 (31.5%)	36 (14.9%)	207 (85.7%)
1983	50 (20.7%)	123 (51.0%)	45 (18.7%)	23 (9.5%)	218 (90.5%)
1984	147 (61.0%)	66 (27.4%)	14 (5.8%)	14 (5.8%)	227 (94.2%)

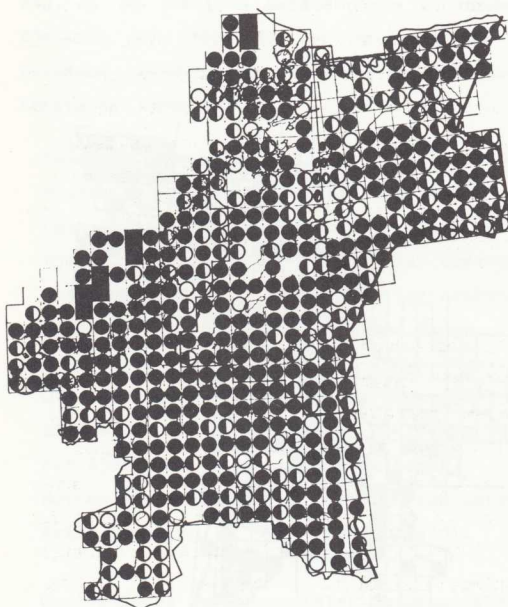

Fig. 1. Oversikt over undersøkte ruter pr. 1.1.1985. Tegnforklaring er angitt i tabell 1.

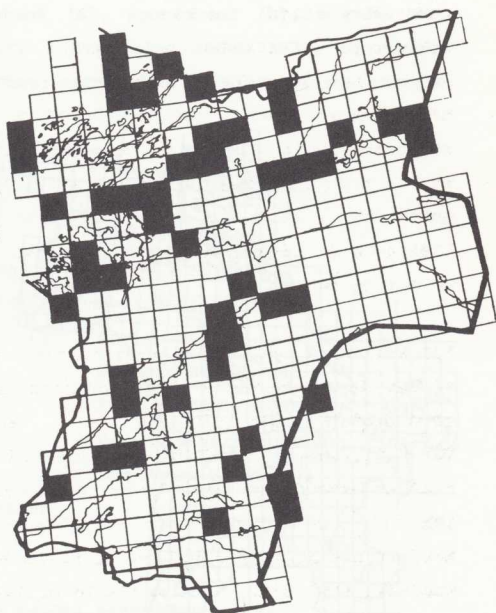

Fig. 2. De svarte rutene representerer de rutene som vi må konsentrere feltinnsatsen omkring i Nord-Trøndelag i 1985. Sektorrutene er justert slik at vi totalt har 280 ruter i dette fylket, hvorav 50 fortsatt er dårlig undersøkt eller helt uten kjente registreringer.

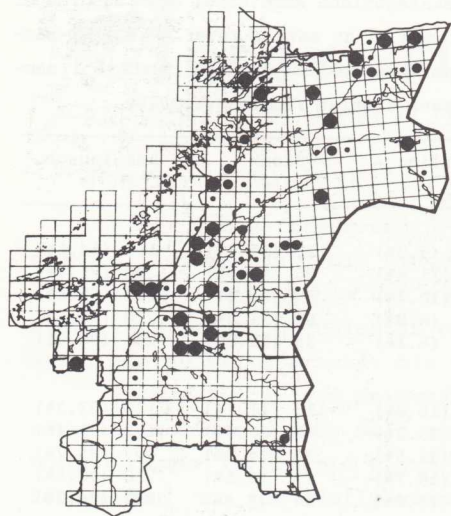

Fig. 3 a. Hønhauk

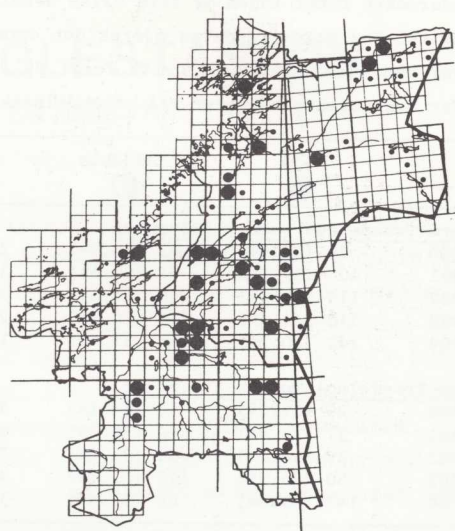

Fig. 3 b. Spurvehauk

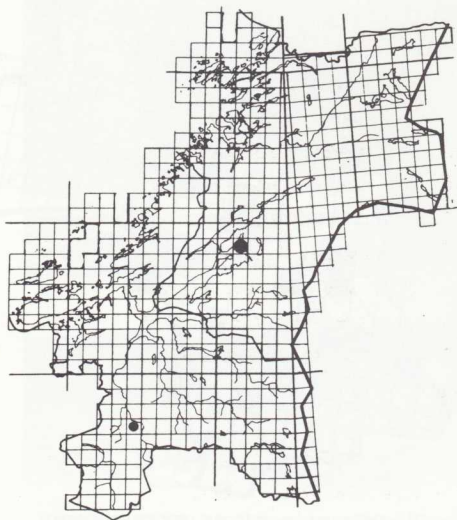

Fig. 3 c. Musvåk

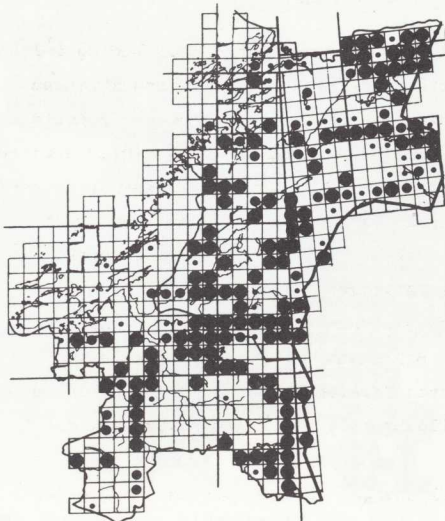

Fig. 3 d. Fjellvåk

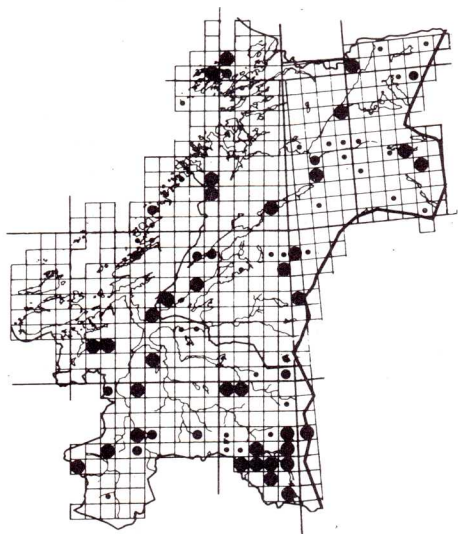

Fig. 3 e. Tåmfalk

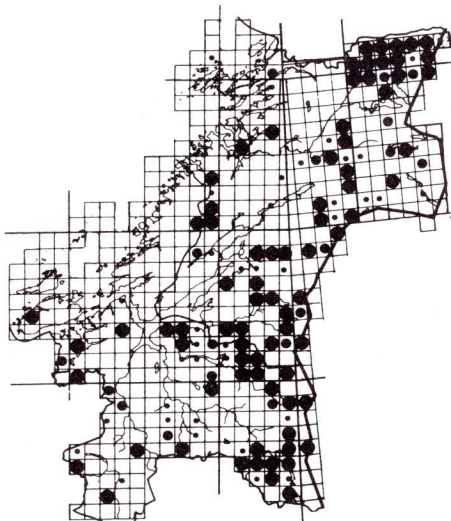

Fig. 3 f. Dvergfalk

Fig. 3. De innkomne hekkefunnene av hønsehauk (a), spurvehauk (b), musvåk (c), fjellvåk (d), tårnfalk (e) og dvergfalk (f) i Trøndelag siden 1970. De minste prikkene angir mulig hekking, de mellomstore sannsynlig hekking og de største konstatert hekking.

Følgende personer takkes for bidrag i 1984:

Morten Andresen	Hanne Etnestad	Ole Reitan
Geir Lasse Aune	Jonny Grongstad	Gunnar Rofstad
Kjell Arnfinn Aune	Joar Olav Grøtteng	Øystein Solberg
Geir Bangjord	Ingebrigt Krikvold	Øyvind Spjøtvoll
Stephen Barstow	Kristen Krogh	Morten Stokke
Jon Bekken	Franz Kutchera	Øystein Størkersen
Ove Bergersen	John Atle Kålås	Ivar Værnesbranden
Bård Bredesen	Jan E. Larsen	Per Inge Værnesbranden
Per Bjørklund	Frank Lamøy	Tom Roger Østerås
Morten Eikeland	Svein-Håkon Lorentsen	
Arild Espelien	Lars Løfaldli	

Opplysninger og forespørsler om prosjektet sendes henholdsvis til:

Sør-Trøndelag:

Øystein R. Størkersen

Devlesvingen 5a

7000 TRONDHEIM

Nord-Trøndelag:

Per Gustav Thingstad

Smørblomstveien 2

7000 TRONDHEIM

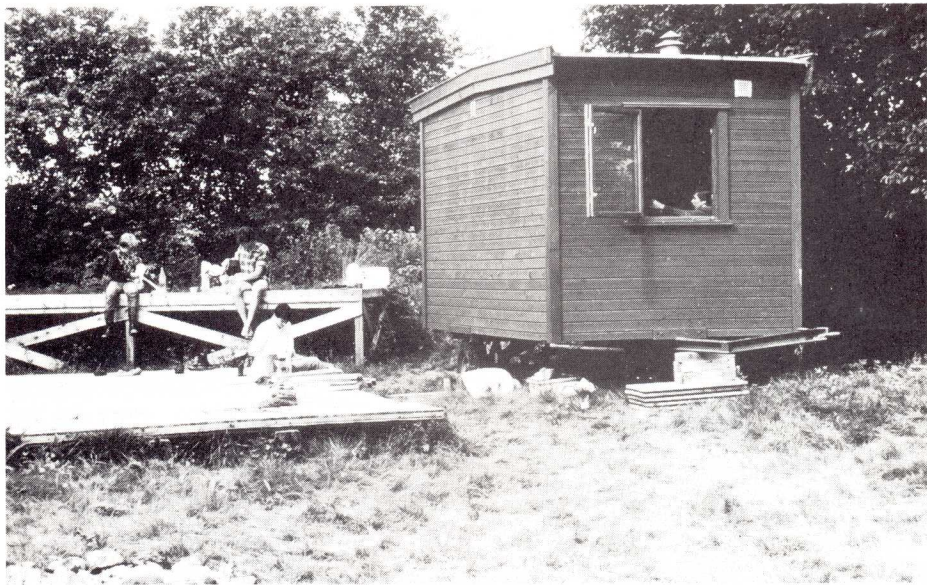
ARSØYA FUGLESTASJON

RAPPORT FRA AKTIVITETEN HØSTEN 1984.

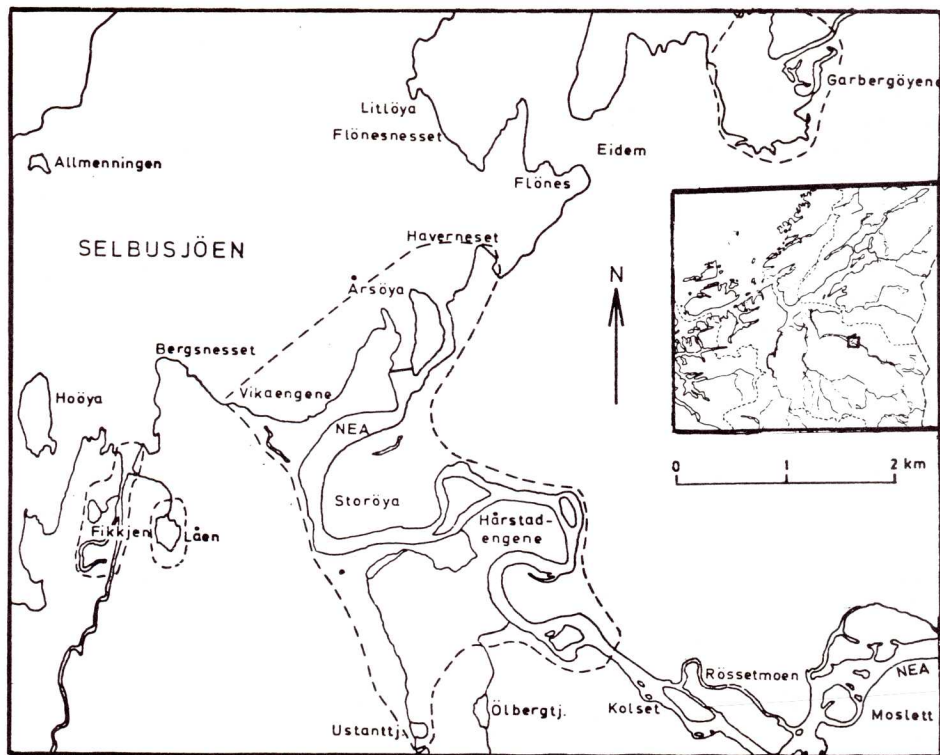
Jostein Sandvik

Etter flere forsøk med å starte fuglestasjon (ringmerkingsstasjon) i Trøndelag, ble Ringmerkingsgruppe Sør-Trøndelag opprettet våren 1984. Samtidig ble det arbeidet for å finne et egnet område hvor ringmerking og fuglestasjon kunne drives. Flere steder var aktuelle, men av ulike årsaker ble det valgt å forsøke på Årsøya i Selbu.

Årsøya ligger ved Selbusjøen, i utløpet av Nea (Fig. 1). Den er normalt landfast med en molo som stenger det vestre elveutløpet. Moloen ligger imidlertid 0.5 m under høyeste regulerte vannstand i Selbusjøen, noe som skulle vise seg å bli et problem siste høst som var spesielt nedbørsrik. Øya har tidligere vært delvis oppdyrket, men har ikke vært drevet de siste 20 årene. Dette har ført til at den nå

Brakka vi fikk låne av Trondheims Everk var tilstrekkelig til å drive ringmerkingsarbeidet i, og både scena og dansegulvet (rester etter en 4H-leir) ble benyttet ihvertfall til frokost, i godvær. Ellers fikk vi låne ei campingvogn av Videnskapsmuseet i Trondheim. Foto: J.Sandvik.

Figur 1. Østenden av Selbusjøen, med Årsøya i utløpet av Nea.

er iferd med å gro igjen med kratt. Vegetasjonen består av høye løvtrær rundt kanten av øya, med tette partier av vierkratt spesielt på den nordlige halvdel. Gjennom dette går det et gammelt elveløp som danner et lite sumpområde. På den sørlige delen som tidligere var oppdyrket, er det ennå store grasbevekste partier med spredte busker. Bartrær mangler nesten helt på Årsøya. Totalt er den ca. 800 m lang og ca. 250 m bred.

Øya eies av Trondheim Elektrisitetsverk, og de var også meget velvillig og lånte oss ei brakke hvor ringmerkingsarbeidet kunne foregå. I tillegg fikk vi lånt ei campingvogn av Botanisk avdeling ved Videnskapsmuseet i Trondheim til overnatting og matlaging. Ellers stilte Zoologisk avdeling endel nett til disposisjon, vi er meget takknemlig for dette.

Ringmerkingsarbeidet ble startet 5. august, og fram til 13. september var stasjonen bemannet i 31 dager. Deretter ble det

Deler av sumpområdet i den nordlige delen av Årsøya, til høyre ligger et stort sammenhengende vierkratt. Foto: J.Sandvik.

Tabell 1. Ringmerkingsoversikt for høsten 1984. Totalt ble det merket 2716 fugler av 58 arter.

Sivspurv	791	Linerle	17	Spusvehauk	2
Løvsanger	699	Enkeltbekkasin	16	Kvartbekkasin	2
Gransanger	166	Gulspurv	16	Gjerdsmett	2
Hagesanger	85	Buskskvett	14	Lappspurv	2
Grønnsisik	84	Svarthvit fl.	12	Krikkand	1
Kjøttmeis	77	Grønnefink	12	Stokkand	1
Blåstrupe	71	Møller	11	Dvergfalk	1
Munk	68	Sandsvale	9	Tjeld	1
Rødvingetrost	67	Sivsanger	7	Myrsnipe	1
Heipiplerke	60	Løvmeis	7	Brushane	1
Trepiplerke	51	Homugle	6	Rugde	1
Jernspurv	48	Bokfink	6	Strandsnipe	1
Gråtrost	48	Gråfluesnapper	5	Perleugle	1
Granmeis	42	Jordugle	4	Dvergspekk	1
Rødstrupe	39	Tomsanger	4	Låvesvale	1
Måltrost	33	Svartmeis	4	Gulsanger	1
Blåmeis	32	Steinskvett	3	Hauksanger	1
Bjørkefink	28	Skjære	3	Fuglekonge	1
Dompap	24	Bergirisk	3	Gråsisik	1
Rødstjert	21				

vanskeligere med mannskaper, spesielt noen med merkelisens, slik at det fram til 27. oktober kun ble 9 merkedager, totalt 40 dager. Værforholdene var tildels meget dårlige med mye regn og vind, særlig i den første aktive perioden. Dette førte også til at Selbusjøen hadde høy vannstand i unormalt lange perioder, og gjorde det vanskelig å komme ut på øya uten båt.

Totalt ble det ringmerket 2716 fugler av 58 arter. Forholdene og innsatsen tatt i betraktning var dette et ganske bra resultat. Det ble raskt klart at det var mye sivspurv i området, men også blåstrupe som er fåtallig ved stasjonene i Sør-Norge, ble det fanget forholdsvis mange av, totalt 71 individer. Artsfordelingen forøvrig ga tydelig preg av vegetasjonen i området, med mange sangere. Spesielt må nevnes en hauksanger som er ny art for Sør-Trøndelag. Det rike smånageråret ga også sitt preg på resultatet, med 6 hornugler, 4 jordugler og 1 perleugle (se Tabell 1). Det ble fanget en måltrost med engelsk ring, og gjenfangster forøvrig har vi foreløpig ikke fått.

Kontinuerlige trekktelinger ble ikke foretatt p.g.a. liten bemanning, men en del interessante observasjoner ble gjort likevel. Myrhauk ble observert to ganger, 5/9 og 12/9, begge var hunnfarget.

Første funn av hauksanger i Sør-Trøndelag. Arten kjennes på at det er en stor sanger, ellers er tuppen og de ytterste stjertfjærene hvite. Voksne hanner og delvis hunner har bueformete tverrstriper på undersiden, mens ungfuglene som denne, kun har mørke flekker på dekkfjærene under stjerten. Foto: J.Sandvik.

Den 10/9 passerte en flokk på 12 fjellvåk og i tillegg ble det sett 4 - 6 hornugler. Enkeltindivider av spurvehauk og dvergfalk ble sett gjevnlige. I tillegg må nevnes ei glente som ble sett i område et den 16/4. I midten av august var det et relativt stort trekk av grønnfink, med ca. 100 ind. den 10. og over 60 ind. den 18. I første halvdel av september gikk et stort trekk av finkefugl, hovedsakelig bjørkefink, med flokker på 2-300 ind. Tranetrekket var omtrent som tidligere år, med opptil 26 ind. den 12/9. Den 30/9 ble det sett fire kortnebbgjess, og forøvrig ble det sett gåseflokker (ubestemt) mellomlande/fly over området den 29/9, 12/10 (ca. 50 ind.) og 23/10 (ca. 100 ind.).

Resultatet fra 1984 var så positivt at arbeidet skal fortsette også i 1985. Det er nå meningen også å forsøke på vårtrekket, og da spesielt på fiskemåke, vipe og kanskje ender. Det blir også arbeidet for å få en mer permanent ordening med hensyn til lokaler, og avtaler med grunneiere. Vi håper at medlemmer og interesserte vil støtte opp og gjøre en innsats i tiden som kommer.

FOTOHJØRNET

Siden sist har denne spalten fått nytt navn, dette for å avvikle konkurransepreget. Dersom det er ønskelig kan det tenkes at vi isteden kan arrangere en årlig julekonkurranse. Spalten vil heretter presentere bilder som forhåpentligvis vil virke stimulerende i debatten omkring artsidentifikasjon. De som sitter inne med bilder som kan egne seg bees derfor innstendig om å sende inn disse, det være seg sv.hv.-bilder eller dias.

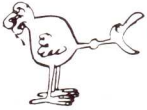
Fjorårets 4 fotokonkurranser er nå summert opp og høyeste antall rette hadde Jan Erik Kjøsnes (Trondheim) og Kjell Arnfinn Aune (Stjørdal) med hver 7 rette av 8 mulige. På en god andre plass kom Per Inge Værnesbranden (Stjørdal) med 6 rette. Etter trekning fikk Jan E. Kjøsnes første premien. Boka av Fjeldså - Guide to the young of European precocial birds - vil bli oversendt, gratulerer! Vi foretok også trekning blant alle 14 innsendere i 1984, her ble Per I. Værnesbranden uttrukket, fugleboka - 200 norske fugler i farger - blir oversendt!

Konkurransen i forrige TN (4-84) avslørte at stor/toppskarv bestemming kan volde problemer. Et brukbart skille mellom artene er halsen som er relativt lang og smal hos toppskarv, hos storskarven er den gjerne mere tykk og kort. Nebbstørrelse og tegninger er dessuten gode kjennetegn på et nærfoto som vårt. I flukt vil toppskarven virke lettere ved noe mere raskere vingeslag. I full sommerdrakt er det vel neppe noen problemer med å skille artene?! Bildet viser altså en toppskarv, fotografert av A. Hamstad.

Snipe-bildet gir seg vel selv som svømmesnipe! Denne mørke ungfuglen skilles vel lettest på et slikt bilde fra polarsvømmesnipe på et spinkelt og helsvart nebb. Bildet er tatt av Per Inge Værnesbranden.

Denne gangen
presenterer
vi en knapt
flygedyktig
unge, og vi
spør: Hvilken
art er dette?

OPPROP: KANADAGÅS I TRØNDELAG.

NOF avd. Sør-Trøndelag vil i samarbeide med Viltkonsulenten i Sør-Trøndelag foreta kartlegging av hekkebestanden av Kanadagås i fylket. Kartleggingen tar sikte på å belyse hekkebestandens størrelse og produksjon, samt bestanden av ikke-hekkende fugler. I den forbindelse vil alle observasjoner av kanadagås våren-sommeren 1985 mottas med takk. Det er ønskelig at observasjonene blir rapportert så snart som mulig slik at hekkeområdene og produksjonen kan følges opp og undersøkes nærmere i løpet av sommeren. Også i forbindelse med et ringmerkjingsprosjekt på arten er det ønskelig med tidlig rapportering slik at familiegruppene eventuelt kan innfanges og ringmerkes. Opplysningene kan sendes til NOF avd. Sør-Trøndelag PB 139, 7001 Trondheim eller helst direkte til Svein-Håkon Lorentsen Øvre Møllenbergsgt. 60, 7000 Trondheim. På forhånd takk!.

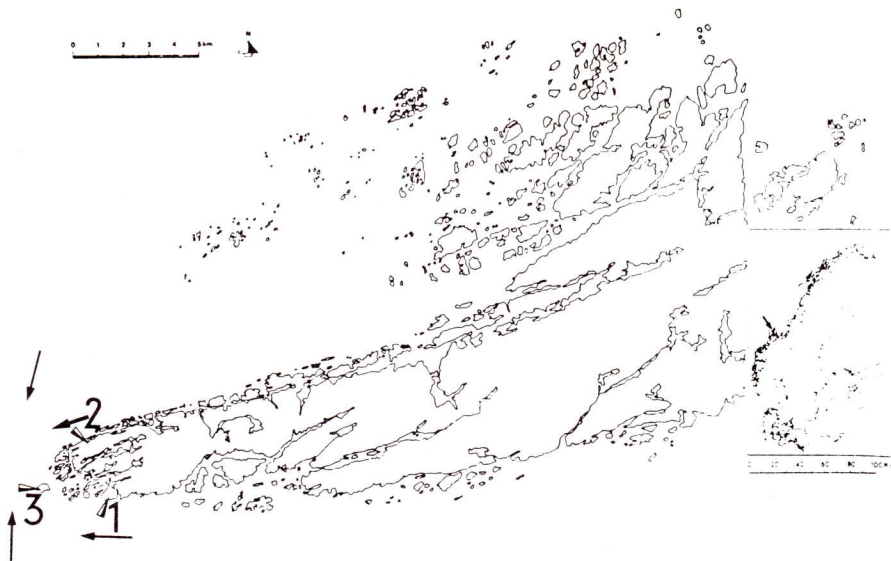
SMÅSTYKKER

HAVSFUGL VED TITRAN, FRØYA.

Øystein R. Størkersen

Den økende interessen for såkalt havsfuglskåding i Sør-Norge har hittil ikke hatt grobunn hos oss. Imidlertid ble det et gjennombrudd høsten 1983, i forbindelse med undersøkelser over fuglelivet i Frøya kommune, da vi for alvor ble klar over havsfuglforekomstene på kysten. Årsakene til at det tidligere er gjort så få observasjoner av havsfugl ligger sikkert delvis i liten observasjonsaktivitet, dessuten har det vært en økning i bestanden for enkelte arter som f.eks. havsule og havhest de siste årene.

For uinnvidde betyr begrepet havsfugl hovedsakelig arter som store deler av sitt liv lever ute på det åpne hav. De artene som er mest vanlig ved Titran har vist seg å være grålire, storjo, havhest, havsule og krykkje. Høsten 1983 ble det observert ca. 30 grålire, ca. 20 storjo og bl.a. noen storlire og muligens polarjo. Havsule opptrer i store antall, bl.a. ble det høsten 1984 under relativt

Figur 1. Frøya. Tykk pil angir hovedtrekkretningen for grågås og storskarv om høsten. Tynne piler viser hovedbevegelsen for havsfugl. Tallene angir de beste observasjonspunktene (se teksten).

stille vestavær registrert ca. 250 ind./time. For mere detaljerte opplysninger henvises til Frøya rapporten (Lorentsen og Bangjord 1984) og Fylkesrapporten (Størkersen et al. TN 1-1984).

Beste tid på året for besøk har hittil vært i august, det ser foreløpig ut til å være få lirer å se i slutten av september og i oktober. Noe som forøvrig ikke korresponderer med forekomstene lengre sør i Norge. En vet ennå for lite om bevegelsene der ute, slik at det skulle ikke være umulig å oppleve havsfugl på vårtrekk, det er dessuten kjent bl.a. fra England at det finnes lirer i Nordsjøen også om vinteren.

De beste observasjonspostene har vist seg å være på Stabben (1) og på nordsiden (2). Nordsiden nåes ved å kjøre til Kjervågsund, så må en gå ca. 2 km. utover. Ut til Stabben er det bilvei helt fram. Slettingen fyr (3) er et meget gunstig observasjonssted, men det kan være vanskelig å både komme ut og inn derfra p.g.a. værforholdene. Større grupper ornitologer frarådes å dra ut p.g.a. forholdet til fyrbetjeningen. Overnatting har vist seg å være et problem ved Titran p.g.a. få egnede teltplasser. En bør spørre grunneiere før oppsetting av telt. Forøvrig finnes det overnattingsmuligheter på Titran pensjonat. Denne artikkelen er skrevet for å henlede oppmerksomheten på Titran som en spennende havsfugllokalitet. Undertegenede er sikker på at ved økt observervering så vil det kun være et tidsspørsmål før arter som hav/stormsvale, div. lirer, sabinemåke o.s.v. blir sett der ute. Uansett: Ta med Peter Harrisons hederskronede bok: Seabirds: An identification guide, lykke til!

FUGLEKIKKING OM VINTEREN

NOF- Stjørdal lokallag.

Den 14. til 16. desember 1984 dro åtte medlemmer av NOF- Stjørdal Feltbiologiske Forening en tur til Ørlandet for å kikke på det som finnes av fugl på denne årstida.

Transporten foregikk med to biler utover til Agdenes, og derfra med ferje over til Brekstad. Ved hjelp av bekjentskap fikk vi låne Grande skole til overnatting.

Selv om dagene var kort, ca. 5-6 timer dagslys, rakk vi over en del steder, og fikk se en god del fugl, deriblant en del uvanlige arter. Vi var hovedsakelig innom Høya, Uthaug og Garten, Og ellers rundt om på Ørlandet. Været var brukbart, årstida tatt i betraktning. Det var stort sett overskyet med spredte solgløtt, og sørøstlig vind.

Tiltross for fralandsvind så vi store mengder alkekonge, minst 200 ble talt opp mellom Garten og Storfosna. Disse artige små alkefuglene var stadig i bevegelse. Små flokker fløy lavt over sjøen i rask flukt og dukket med det samme de landet, så det var ikke ofte vi fikk se dem i ro på vatnet. De vi fikk talt opp var bare en liten del av det som egentlig fantes av alkekonge der ute.

Turens høydepunkt var en vandrefalk som ennå ikke hadde dratt sørover, trolig pga. den milde førjulsvinteren (ikke behandlet av LRSK). Av andre interessante observasjoner kan nevnes: Kortnebbgås 1, grågås 4, toppdykker 1, gråstrupekykker 3, homdykker 1, gulneblom 1, praktærflugl 1 ♂, lunde 6, polarsnipe 15, myrsnipe 150, storspove 1 og sildemåke 1. Alke, lomvi, teist og krykkje var vanlig å se enkelte steder.

På hjemtur så vi bl.a. 2 brunnakker (Litjvatnet, Aødenes, og Malvik), nesten 300 svartender i en flokk ved Viggja, og 1 ♂ stellerand i Grilstadfjæra.

Dette viser at det er mye interessant å se på om viteren, så en trenger ikke legge vekk kikkert og teleskop bare fordi kvikksølvet kryper under 0 grader. Dersom en i tillegg drar til kysten, har en mulighet til å treffe på trekkfugler som overvintrer pga. det milde kystklimaet.

Følgende medlemmer var med på turen: Hans Arve Amtsen, Kjell Arfinn Aune, Asbjørn Folvik, Geir Ludviksen, Morten Stokke, Per Inge Værnesbranden, Ingar Jostein Øien og Tom Roger Østerås.

NYE HEKKEFUNN AV DVERGLO I TRØNDELAG.

Georg Bangjord

Dverglo ble første gang påvist hekkende i Trøndelag ved Rinnleiret i 1967 (Spjøtvoll og Leren 1968, Sterna 8: 97-99). Etter dette funnet foreligger det bare et par observasjoner av arten til den ble observert for første gang ved nedre deler av Gaula i 1975.

I 1980 ble arten for første gang konstatert hekkende på grusørene ved nedre deler av Gaula. Da hekket 4 og meget sannsynlig 5 par spredt på 3 - 4 lokaliteter. Bestanden i dette området var på topp i 1981 da 5 og muligens 6 par hekket (Størkersen 1982 Trøndersk Natur 9 : 4 - 8). Siden har bestanden gått drastisk tilbake, med kun ett hekkende par i 1983, og i 1984 ble kun ett par sett i etableringstiden. Da de gamle hekkelokalitetene ble besøkt senere på sommeren 1984 ble ikke arten sett.

Den 18. juni 1983 ble det sett en dverglo som jaget en tjeld på en grusslette ved nedre deler av Orkla. Da jeg oppsøkte lokali-

Dverglo ligner meget på sandlo, men skilles fra denne ved svart nebb, gul øyering, og ofte et kvitt bånd over det svarte i panna. I tillegg mangler den vingebånd, noe som er tydelig i flukt. Foto: Dag Bollingmo.

teten den 10. juni 1984 kunne jeg konstatere hekking. Dverglo-paret oppførte seg slik de pleier når en nærmer seg egg eller unger, med avledningsmanøvrer og engstelige låter. På samme lokalitet hekket det bl.a. ett par sandlo, tjeld og strandsnipe og to par fiskemåker.

Under et besøk i Ranheimsfjæra den 16. juni 1984 oppdaget jeg to par dverglo med avledningsmanøvrer og engstelige låter. Det ble ikke lett etter egg/unger, da jeg anså observasjonen som sikker hekkeindikasjon. Tre engstelige individer ble sett i området under et kort besøk den 20. juli. Ellers hekket flere par terner, fiske-måker, tjeld og to par sandlo i områder.

Dvergloa ser derfor ut til å ha etablert seg på flere lokaliteter i området på sørsiden av Trondheimsfjorden. ■

REGISTRERING AV HØNSEHAUK.

Det nystartede hønschaukprosjektet i Norge ble presentert i Vår Fuglefauna nr. 4, 1984.

I Trøndelagsfylkene har man foreløpig valgt ut to typeområder, ett omkring Trondheim og ett i Leksvik, der det vil bli lagt stor vekt på en totalkartlegging for å skaffe til veie data på bestands-tetthet og ungeproduksjon i bynære områder og i et mer opprinnelig

villmarkspreget område.

Utover dette er alle informasjoner om arten fra resten av fylkene selvsagt også av interesse. Hva man skal legge vekt på vil fremgå av det trykte registreringsskjemaet som er gjengitt nedenfor.

Hønsehaukreir er svært vanskelig å finne! Men her er noen nyttige råd: 1) Studer kart og jevnfør med tidligere sommerobservasjoner. 2) Oppsøk egnede skogstyper og sett deg ned og lytt - gjerne i to timer. 3) De voksne fuglene skriker en del før egglegging, og store unger røper reiområdet på samme måte fram til ca. 1. september.

Ta gjerne kontakt med undertegnede dersom du vil ha tilsendt skjema, eller har spesielle problemer eller spørsmål. Lykke til.

Per J. Tømmeraas, Østre Berg 4, 7000 Tr.heim. 592075/545086.
Jostein Sandvik, Øvre Møllenberg 49, 7000 Tr.h. 592075/513249.

HABITATSKJEMA (ett skjema pr. reir).

Art: ..... Fylke, kommune, område: .....
Reir nr.: ..... Totalt antall reir i området: ..... (reirene tegnes inn og nummereres på kartskjema (andre siden).
Dato, år: .....

REIOMRÅDE ¹⁾ (sett kryss)

Vegetasjon: Furuskog: ..... Granuskog: ..... Barkskog: .....
Blandingskog: .....
Hogstklasse (I-V): .....
Topografi: Flatt: ..... Hellende: ..... Skulptert: .....
Orientering (angis dersom terrenget heller (se over).
Terrenget heller mot: N: ..... NØ: ..... Ø: .....
SØ: ..... S: ..... SV: ..... V: ..... NV: .....

REIRTRE

Reiret er bebodd: ..... ubebodd: ..... Tidligere årstall reiret har vært bebodd: .....
Trestag: ..... Tre høyde (m): ..... Reirets høyde over bakken: .....
Høyde til nederste greiner på reirtre: .....
Topografi (der reirtreet står): Flatt: ..... Fordypning: .....
Forhøyning: ..... Svakt hellende: ..... Størrt hellende: .....

Orientering av reir (fra trestammen):

Reiret vender mot: N: ..... NØ: ..... Ø: ..... SØ: .....
S: ..... SV: ..... V: ..... NV: .....
Reirtreet er: a) Høyere: Ja: ..... Nei: .....
b) Grovere (kraftigere greiner): Ja: ..... Nei: .....
om de andre trærne i området.

Trærne vokser bedre rundt reirtreet enn ellers i skogen: Ja: ..... Nei: .....
Relaskopul: .....

¹⁾ Reiområde = sirkel rundt reirtreet der $r = 50$ m.

HEKESKJEMA

Art: ..... Fylke, kommune, område: .....
Reir nr.: ..... Dato, år: ..... Observatør: .....

REPRODUKSJON

Antall unger ¹⁾ ..... Antall døde unger i reir el. under reir: .....
Antall ulekte egg: .....
Ringsnummer (dersom merket): .....
Fargekode: .....

ATFERD

Varsler noen av de voksne fuglene når observatør nærmer seg reiret? (angi om mulig kjønn, og avstand fra reiret når den (de) begynner å varsle .....
.....

EJERDRAKT, VOKSNE FUGLER (sett kryss)

Ungfuglfrakt: V ..... d ..... en, ubestemt: .....
Voksen drakt: V ..... d ..... en, ubestemt: .....
Kunne ikke bestemmes: .....

OBSERVASJONER AV HEKKENDE FUGL SOM ER RINGMERKET

Beskriv kort om noen av kjønnene er ringmerket, evt. fargemerket (gi kombinasjon):
.....

RIBBEPLASSER

Antall: ..... Avstander til reirtre: .....
Byttegjenstander innsløst: Ja: ..... nei: .....
NB: Alle knokler, fjær o.l. samles i en plastpose, og denne merkes med område-

¹⁾ Her menes fjærtrekkede unger, ikke små dununger.

Avstand fra reirtre til: nærmeste skogkant ¹⁾ (m): .....

Nærmeste vann, elv, bekk ²⁾: ..... Bebyggelse: .....

Hytte, uteleie: ..... Bilvei: ..... Skogsbilvei: .....

El-linje: .....

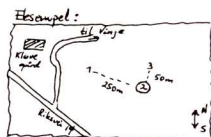
Anmerkninger: .....
.....
.....

¹⁾ Der reirskogen slutter mot åpning. ²⁾ Nå være utviklet, elvefar, overflatevann regnes ikke.

KARTSKJEMA

(- denne delen fylles kun ut for reir nr. 1 i hvert reiområde).

- 1) Tegn inn og nummerer alle reir i området, og angi innbyrdes avstander (m).
- 2) Slå sirkel rundt bebodd reir.
- 3) Tegn inn nærmeste hus, bilvei o.l.
- 4) Angi N-S retning på kartet.

SISTE NYTT

Siden siste nummer av TN er det skjedd en rekke ring på naturvern- og fuglesektoren i Trøndelag. Den avgjort største saken har vært behandlingen av Verneplan 3 for vassdrag.

Regjeringen har her gått inn for varig vern av Gaula, Forra, Driva, Oгна, Sona, Skjækra, Høylandsvassdraget, Sørlivassdraget og Nessåa, mens Garbergselva og Snåsavatnet anbefales overført til konsesjonsbehandling. Avgjørelsen i Stortinget vil trolig falle i løpet av vårsesjonen.

Den 14. desember ble våtmarksplanen for Nord-Trøndelag vedtatt. Ialt ble 19 områder fredet, med et totalt areal på 66 km². Det desidert største området er Koltjønndalen i Meråker som utgjør nesten halvparten av arealet, ellers er Tautra et av de viktigste områdene i verneplanen. I forhold til det opprinnelige forslaget ble Forra, Rinnleiret, Steinkjermyra, Løypmotjønna og Sandfærhus sløyfet. Forra og Rinnleiret blir trolig fredet i annen sammenheng.

Like før jul ble sluttrapportene for sjøfugl-, skogsfugl- og rovviltprosjektet lagt fram. Det blir trolig mer om disse i et senere nummer av TN.

Som kjent hadde vi en meget mild og snøfattig førjulsvinter. Dette førte til at en rekke arter ble i Trøndelag lengre enn normalt. I Trondheim ble det sett rødvingetrost fram til begynnelsen av januar, og ei jordugle ble sett i Budalen så sent som den 13. januar.

I februar/mars ble det foretatt omfattende tellinger av sjøfugl på kysten av Sør-Trøndelag, hovedsakelig i Froan. Det ble registrert store mengder alkefugl, med flere tusen alkekonge og over 2000 teist, samt omkring 5000 toppskarv, i Froan-området. Når det gjelder alkekonge ble det også meldt om uvanlig store mengder i indre kyststrøk, ved bl.a. Grandefjæra. I begynnelsen av februar ble det sett en stillits i Leangenbukta og en isfugl ved Nidelva. Ellers holdt det til både polarmåke og grønlandsmåke på Trondheim havn også i vinter.

De rike smånagerforekomstene i fjor høst ser ut til å ha holdt seg bra utover vinteren. Det meldes om et godt ugleår, spesielt haukugle ser ut til å være mer tallrik enn på lenge, særlig i de nordøstlige delene av Trøndelag. For perleugle ser det ikke ut til

å bli noe toppår, men relativt bra.

Våren ser ut til å bli relativt sen i Trøndelag i år, men likevel er det meldt om at enkelte arter er ankommet tidligere enn normalt. Bl.a. er heilo og sildemåke sett nå i begynnelsen av april.

Obs! *på Lade* **sport** *for bil og fritid til lavpris*

Bird

Books

Vi kan tilby et vidt spekter av fuglelitteratur og på beslektede emner. Vår beholdning på mer enn 600 titler inkluderer også titler fra botanikk, entomologi, zoologi etc.

Skriv og få tilsendt vår katalog gratis!

THE BIRD BOOKSHOP
Dept. II
21 Regent Terrace
Edinburgh EH7 5BT
Scotland
Tel. 031-556 6042

ANNONSE

TIL ALLE FUGLEINTERESSERTE I NORD-TRØNDELAG!

Bli medlem av NOF avdeling Nord-Trøndelag du også. Dette gir deg anledning til å følge med på hva som skjer på fuglefronten i fylket vårt gjennom rundskriv, medlemsmøter, ulike aktivitetstilbud, ekskursjoner, kurser m.m.; - og så mottar du 4 nummer av medlemsbladet vårt TRØNDESK NATUR i året. Alt dette får du for 40 kr. som senior (over 18 år) og for 25 kr. som junior (under 18 år). Send inn din innmelding til:

NOF avd. Nord-Trøndelag
Postboks 28
7035 Moholt
Postgiro: 3 89 38 80

ANNONSE

TIL ALLE FUGLEINTERESSERTE I SØR-TRØNDELAG!

Norsk Ornitologisk Forening Sør-Trøndelag tilbød alle medlemmer i 1984 bl.a.:

- 8 medlemsmøter med populære foredrag, konkurranser og sosialt samvær.
- 15 ekskursjoner til ulike deler av Trøndelag.
- Foreningen organiserte medlemsaktiviteter som bl.a. atlasarbeid (hekkeregistreringer), sjøfugltellinger og ringmerking.

Alle medlemmer mottok rundskriv foran hvert møte med orientering om møtene og andre aktiviteter, foruten årlig 4 nummer av medlemsbladet Trøndersk Natur. Dersom dette er noe for deg er du velkommen som medlem. Innmelding skjer ved innbetaling av kr. 30.- som junior (under 18 år) eller kr. 40.- som senior til:

NOF avd. Sør-Trøndelag
Postboks 139, 7001 Trondheim
Postgiro: 3 10 39 91

TRØNDERSK NATUR SUPPLEMENT er en publikasjonsserie som tar sikte på å gjøre tilgjengelig for publikum arbeider som er for store til at de kan gå inn i "modertidsskriftet" TRØNDERSK NATUR uten videre. Rapporter fra faunistiske og botaniske undersøkelser er vanligvis av en slik karakter, men også andre typer av stoff vil være aktuelle.

Supplementene vil komme ut uregelmessig, avhengig av stofftilgangen, og må kjøpes hver for seg. De vil bli kunngjort i TRØNDERSK NATUR – og prisen vil bli oppgitt i hvert enkelt tilfelle.

Manuskriptet til TRØNDERSK NATUR SUPPLEMENT sendes til TRØNDERSK NATUR, postboks 1719, Rosenborg, 7001 Trondheim.

Postgiro: 3 60 19 52

Redaktør: Torgeir Nygård

Ligger strategisk til ved E6 Jakobsli

Mobil Skovgård